

Entre les places i els palaus

La UPEC va néixer l'any 2004 a Catalunya en un context marcat per l'auge d'un model de creixement econòmic basat en l'especulació, la bombolla immobiliària i la combinació entre alts nivells d'ocupació i condicions laborals cada cop més precàries. D'aleshores ençà, aquest model de creixement ha implosionat, posant al seu torn cap per avall el sistema polític que fonamentava. Així, l'increment astronòmic de l'atur, l'agreujament de la precarietat laboral i les polítiques de retallades han anat acompanyades de l'esclat de casos com més va més greus i indignants de corrupció, així com de la retallada de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya per part del Tribunal Constitucional i la desafecció creixent de la ciutadania vers els seus representants polítics.

Les primeres reaccions ciutadanes a aquesta situació de crisi econòmica, social i política van consistir, sobretot, en manifestacions d'enuig ciutadà. Des del "català empenyat" fins "l'indignat", la caricatura habitual del ciutadà durant els primers anys de la crisi va consistir en la d'una massa de gent enfadada, malgrat que no sempre estigués molt clar amb qui o amb què ho estava. Aquesta indignació, però, va anar derivant aviat cap a diferents esclats de mobilització ciutadana. Des de les campanyes de la PAH fins el 15M, passant per les mobilitzacions contra les retallades, en defensa del dret a decidir o l'exercici de la sobirania, les places i els carrers d'arreu del país han anat esdevenint l'escenari d'una transformació que no té marxa enrere: la transformació de la indignació en acció i alternatives. Per això, precisament, l'edició 2015 de la UPEC va dur com a lema "De la protesta a la proposta".

En alguns moments, va semblar com si tota aquesta energia hagués de quedar-se als carrers, mentre les institucions quedaven com més va més monopolitzades per forces conservadores. No obstant, ha estat qüestió de temps que aquesta onada de mobilitzacions ciutadanes hagi inundat les institucions. Les diferents conteses electorals viscudes a Catalunya durant els darrers quatre anys han registrat, innegablement, l'avenç de les forces progressistes i de canvi del nostre país, en totes les seves diverses (i a vegades, contradictòries) expressions. Així, el pas de la protesta a la proposta s'ha acabat traduint, també, en el pas de les victòries socials a les victòries electorals per les esquerres. Les forces de progrés es troben, ara, entre les places i els palaus.

Unes forces de progrés que també s'han vist sacsejades i transformades, producte d'aquesta indignació i d'aquesta onada mobilitzadora prèvia. L'esquerra social i política ha viscut l'aparició de nous actors, la renovació d'altres, així com canvis en les aliances i en les formes de relacionar-se. L'esquerra va guanyant força, sí, i d'una manera més plural i més diversa.

En bona mesura és un reflex, també, de les expectatives creades, tan elevades com ho són les necessitats de la gent. Les esquerres afronten el repte de demostrar que sí es possible fer les

coses diferents, que hi ha alternativa, que és possible un canvi real que es comenci a notar en la vida quotidiana de la gent, que és possible avançar en un model productiu sostenible ecològicament i social, que generi ocupació de qualitat que lluita contra la pobresa i la desigualtat.

I tanmateix els reptes que aquestes forces tenen per davant són gegantins. D'una banda, les esquerres catalanes operen dins el context d'una UE que cada cop s'assembla menys a les seves promeses fundacionals. El paper de la Unió i dels seus Estats membres en la crisi dels refugiats, o l'enduriment de les polítiques de retallades (mal anomenades "d'austeritat") impulsades per la troika, són només dos exemples del context hostil que avui dia han d'afrontar les esquerres europees. Un context en que la traducció electoral i institucional de la indignació ciutadana no sempre es correspon amb un enfortiment de les esquerres sinó, al contrari (i en bona mesura pels errors de les pròpies esquerres) amb l'enfortiment d'una extrema dreta xenòfoba que semblava desterrada de la política europea des de la Segona Guerra Mundial.

En segon lloc, i lligat amb aquest context hostil a nivell europeu, les esquerres catalanes tenen per davant el repte de convertir les victòries electorals en victòries polítiques. Anar de les places als palaus és una cosa; exercir el poder des dels palaus (i ja no diguem des de les places), és una altra història diferent. Arribar al govern no implica arribar al poder. Experiències com la de Syriza a Grècia ens indiquen que és possible derrotar electoralment les polítiques de la troika i, alhora, que els límits polítics d'aquestes victòries electorals poden ser gruixuts i ~~insalvables a curt termini~~. De ben segur, és impossible operar un canvi real des de les institucions d'un sol país dins la UE. El que cal, doncs, és multiplicar aquestes alternatives i aliances d'esquerres arreu d'Europa, per tal de plantar cara al neoliberalisme i a les retallades, així com vertebrar les esquerres a nivell europeu, de forma que siguin capaces d'establir programes comuns i estructures que incloguin, però vagin més enllà, dels grups parlamentaris de Brussel·les i els dèbils partits d'esquerres pan-europeus. Les esquerres catalanes volem ser part activa d'aquest procés de vertebració del progressisme europeu.

Un tercer repte de les esquerres catalanes, que té a veure amb els altres dos, és la gestió de la diversitat d'estratègies existent al seu si (i, tot sovint, al si de les seves pròpies organitzacions). Una diversitat que, en no poca mesura, té a veure amb el debat sobre com avançar en les aspiracions nacionals de la majoria de la societat catalana i com articular-les amb les seves aspiracions socials; tot plegat, indubtablement, vinculat als debats entorn el procés sobiranista, expressió al seu torn dels debats sobre els reptes de l'ideal democràtic de l'autogovern ciutadà. Aquesta diversitat situa habitualment les esquerres catalanes en un terreny de contradiccions que només es pot superar o, si més no, gestionar constructivament, mitjançant el diàleg. La UPEC, en aquest sentit, sempre ha tingut com a missió la de ser un fòrum de diàleg entre els i les progressistes de Catalunya, on es puguin treballar amb honestedat les controvèrsies entre les

esquerres i, ahora, es puguin posar en valor els seus denominadors comuns. Fidel a aquesta missió, la UPEC 2016 mirarà, doncs, per ser un punt de trobada entre les places i els palaus on les esquerres han començat a bastir alternatives reals de progrés.